

2013 Hak İhlalleri İzleme Raporu

Giriş ve Özet

Protestan Kiliseler Derneği,[1] ulusal ve uluslararası yasalarda, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nde yer verilen en temel insan haklarından olan inanç ve fikir özgürlüğünün herkes için ve her yerde hayata geçmesini temenni etmekte ve bunun için çaba sarf etmektedir. Ülkemizde din ve inanç özgürlüğü, genel olarak uluslararası insan hakları ve anayasal güvence altındadır. Son yıllarda bu konuda önemli ve bazı alanlarda olumlu gelişmeler yaşanmakla birlikte, bazı temel sorunlar varlığını sürdürmektedir. Türkiye'de inanç özgürlüğünün gelişmesine katkı sağlaması amacıyla, Protestan toplumunun 2013 yılında din ve inanç özgürlüğü açısından yaşamış olduğu bazı deneyimleri, sorunları ve olumlu gelişmeleri ortaya koyan bir rapor hazırlanmıştır.[2] 2013 yılındaki durum kısaca şöyle özetlenebilir:

Hristiyanlara yönelik nefret suçları 2013 yılında da devam etmiş, Protestanlara ve kiliselerine yönelik fiziksel saldırılar görülmüştür. İbadet yeri kurma ve ibadet için kullanılan mekânların kullanımını sürdürme konusunda sorunlar devam etmektedir. Dernekleşme, toplulukların tüzel kişilik kazanmasına kısmi bir yarar sağlamış olsa da tam bir çözüm getirememiştir. Bazı olumlu gelişmeler olmakla birlikte, okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersleri ve müfredata yeni koyulan seçmeli dersler çerçevesinde bazı sorunlar yaşanmaya devam etmektedir. Ayrıca, 2013 yılında da, Hristiyan din görevlisi yetiştirme hakkının korunması yönünde herhangi bir ilerleme olmamıştır. Bazı yabancı uyruklu din adamları ve cemaat üyeleri vize alamamaları veya sınır dışı edilmeleri nedeni ile Türkiye'yi terk etmek zorunda bırakılmıştır. Kimliklerde bulunan din hanesi 2013 yılında da varlığını sürdürmeye ve ayrımcılık açısından risk oluşturmaya devam etmektedir. Malatya'da üç Hristiyan'ın 2007 yılında öldürülmesi ile ilgili dava devam etmektedir.

Öte yandan umut verici bazı olumlu gelişmelere dikkat çekmek gerekir. Önceki yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı'nın okulları konuyla ilgili bilgilendirmesinin neticesinde, 2013 yılında zorunlu DKAB dersine Protestan öğrencilerin katılımının zorlanması ile ilgili şikâyetler azalmıştır. Ayrıca, 2012 yılında okullarda Hristiyan öğrencilere Hristiyanlık dersi verilmesi ile ilgili çalışmalar başlamış ve cemaatlerin katılımı ile ders kitabı ve müfredatı hazırlanmaya başlanmıştır. Ancak 2013 yılında kitap hazırlanmakla birlikte bu konuda henüz bir ilerleme olmamıştır. Protestan toplumu, diğer dini liderler ile birlikte Başbakanlığa davet edilmiş, Başbakan'a sorunlarını ve görüşlerini doğrudan ifade etme fırsatı bulmuştur. 2013 yılında, ibadet amaçlı kullanılan yerlere yönelik kapatılma girişimi olmamıştır. 2013 yılında bazı Doğu Bayramı (Noel) kutlamalarının kamuya açık alanda ve toplum içinde yapılması talebine karşılık izin konusunda sorun yaşanmamıştır. Kutlamalar sırasında herhangi bir taciz veya engelleme ile karşılaşılmamış olması ve bayram kutlamalarının halkla iç içe gerçekleştirilmiş olması son derece sevindiricidir.

Nefret Suçları Kapsamında Sözlü ve Fiziksel Saldırıları

– 14 Ocak 2013 tarihinde, İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı'na bağlı İzmit Protestan Kilisesi önderine yönelik bir suikast hazırlandığı gerekçesiyle, İzmit'te, bir kısmı kilise toplantılarına devam eden 9 kişi gözaltına alınmıştır. Daha sonra bu şüphelilerden biri tutuklanmış, ikisi adli kontrol tedbirleri uygulanarak serbest bırakılmış, diğer şüpheliler de serbest bırakılmıştır. Olayın üstünden bir yıl geçmiş olmasına rağmen iddianame hazırlanmamış ve dosyaya gizlilik kararı verilmiştir. Dosyanın durumu hakkında bilgi alınamamakla birlikte dosyanın görevsizlik kararları ile İstanbul, İzmit savcılıkları arasında gidip geldiği, anlaşmazlığın giderilmesi için dosyanın Yargıtay'a gönderildiği belirtilmiştir. Kilise önderine koruma tahsis edilmemiştir. Bu bilinmezlik ve gizlilik kararı toplulukta tedirginlik yaratmaya devam ettirmektedir.

- 27 Nisan 2013 tarihinde, Kurtuluş Kiliseleri Derneği'nin İstanbul Ataşehir temsilciliğine 30-40 kişilik bir grup taşlar ve yumurtalar ile saldırmıştır. İçeriye girmeye çalışmalarına rağmen kapı kapalı olduğu için içeri giremeyen grup, kilise tabelası, cam ve temsilcilik girişine zarar vererek uzaklaşmıştır. İçerde dernek gönüllüsü bir bayan yalnız olduğundan dolayı büyük korku ve panik yaşamıştır. Dernek temsilciliği onarım yaparak çalışmalarına devam etmekle birlikte saldırılarından kimse yakalanmamıştır. Koruma tahsis edilmemiştir.
- 05 Kasım 2013 tarihinde, Samsun Agape Kilisesi önderi, geçmişte kilise toplantılarına katılan bir genç tarafından telefon ile tehdit edilmiştir. Daha sonra bu kişinin silah teminine çalıştığı ve kilise önderine yönelik saldırı planladığı polis tarafından tespit edilmiş ve kişi gözaltına alınmıştır. Bu durum üzerine kilise önderi şikâyette bulunmuş ama yapılan aramalarda herhangi bir suç aleti bulunamadığından kişi serbest bırakılmıştır. Kişinin e-posta yolu ile tacize devam etmesi üzerine şikâyet yenilenmiştir. Ancak henüz bir gelişme olmamıştır. Kilise önderinin koruması devam etmektedir.
- 28 Kasım 2013 tarihinde, geçmişte Malatya Zirve katliamının tanıklarından ve mağdurlarından olan Protestan toplumu üyesi bir kişiye yönelik tehdit ve taciz telefonları üzerine suç duyurusunda bulunulmuş, numaralar gizli ve ankesörlü telefonlardan yapıldığı için henüz şüpheliler tespit edilememiştir. Savcılığın soruşturması devam etmektedir.
- 28 Kasım 2013 tarihinde, Ankara Kurtuluş Kilisesi önünde bir kişi bağırıp küfür ederek kiliseye girmeye çalışmış, polise haber verilmiş, ancak polisin geç gelmesi nedeni ile kişi yakalanamamıştır. Suç duyurusunda bulunulmuştur.
- 15 Aralık 2013 tarihinde, Ankara Kurtuluş Kilisesi'ne hırsız girmiş ve güvenlik kayıtlarının tutulduğu bilgisayar çalınmıştır. Suç duyurusunda bulunulmuş, ancak şüpheliler henüz yakalanamamıştır.
- 29 Aralık 2013 tarihinde, Mardin'de Hristiyanlığı seçen 24 yaşındaki bir genç erkek, akrabaları ve Suriye uyruklu bir kişi tarafından kaçırılarak ıssız bir yere götürülmüştür. Burada darp edilmiş ve boğazına bıçak dayanarak kelime-i şahadet getirip Müslümanlığa dönmemesi durumunda öldürüleceği belirtilmiştir. Korkuya kapılan genç kelimeyi şahadet getirip tekrar Müslüman olduğunu beyan ettikten sonra ailesine teslim edilmiştir. Hristiyan olduğu bilgisi akrabalarına ailesi tarafından bildirildiği için genç ailesine tepki göstermiş ve evden ayrılmak istemiş ve Mardin'de Protestan toplumuna önderlik eden E.P.'yi aramış, durumu anlatması üzerine kilise önderi genci almak için gencin yanına gitmiştir. Genci arabaya aldıktan sonra iki araba etraflarını sarmış ve kilise önderi polisi aramıştır. Polis gelene kadar kilise önderi darp edilmiş ve darp edilirken defalarca ölümle tehdit edilmiştir. Darp eden kişiler çevredeki insanları tahrik etmeye çalışmış ve bir linç ortamı oluşturulmak istenmiştir. Polisin gelmesi üzerine kilise önderi ve genç kurtarılmış ve darp olayına karışan bazı şahıslar gözaltına alınmıştır. Kilise önderi tehditler üzerine koruma talebinde bulunmuştur. Ancak henüz bir cevap verilmemiştir.
- Protestan topluluğunun 3 önderinin olası saldırılara karşı polis koruması 2013 yılında da devam etmiştir.
- Yargıya yansımış yukarıdaki ihlaller dışında Ankara, İstanbul, Şanlıurfa ve Gaziantep'te tehdit, taciz ve saldırı haberleri tarafımıza iletilmiş, adli birimlere ve kolluk güçlerine resmi olarak yansıtılmadığından rapor içinde ayrıntısına yer verilmemiştir.

İbadet Yeri Kurma Hakkına İlişkin Sorunlar[3]

İnanç özgürlüğünün önemli bir parçası olan yasal olarak ibadet yeri kurma konusunda sorunlar 2013 yılında da Protestanlar için devam etmiştir. 2003 yılında Avrupa Birliği 6. Uyum Paketi çerçevesinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yapılan değişikliklerde, 'cami' kelimesi yerine kullanılan 'ibadet yeri' sözcüğü ile gayrimüslim vatandaşlarımızın ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi hedeflenmiştir. Ancak, Türkiye'deki Protestan toplumunun ibadet yeri edinmedeki olumsuz tecrübeleri, bu olumlu yasal gelişmelerin yorum ve uygulanmasında Protestan toplumunun ciddi engeller ve hak ihlalleri ile karşılaştığını ve yasal haklarını kullanamadığını ortaya koymaktadır. Konu ile ilgili önemli sorunlardan biri de, belediyelerin oy kaybetme korkusu ve idarecilerin 'kilise yapılmasını onaylayan kişi' olmak istememesi nedeniyle, ibadet yeri başvurularının reddedilmesi veya bürokratik süreç içinde sonuçsuzluğa terk edilmesidir. Geçmiş yıllarda yapılan başvuruların olumsuzlukla sonuçlanması veya hala sonuçlanmaması bu durumun belirgin kanıtıdır. Ayrıca kilise kurulması veya onaylanması taleplerinin, başvurunun yapıldığı kurumlar tarafından, sadece İslam inancının temsilcisi olduğunu belirten ve bu konuda çalışmalar yürüten Diyanet İşleri Başkanlığı'na yönlendirilmesi veya Başkanlıktan görüş istenmesi de dikkat çekmektedir. Tüm bunların yanında, resmi kuruluşların tasarrufunda bulunan ve amacı dışında kullanılan tarihi kilise binalarından pazar günleri ve/veya bayram günlerinde dahi Hristiyan toplulukların yararlanması engellenmektedir. Protestan toplumunun önemli bir kısmı bu sorunu dernekler kurarak veya var olan derneklerin veya vakfın temsilciliğini alarak aşmaya çalışmaktadır. Ancak bu durumda bu mekânlar ibadet yeri olarak tanınmamakta, dernek yeri olarak kabul edilmektedirler. İbadet yeri statüsüne sahip mekânlar için sağlanan kolaylık ve avantajları kullanamamaktadırlar.

– 2013 yılı başında, Diyarbakır Protestan Kilisesi ve Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi, Diyarbakır'da restore edilen Ermeni Protestan Kilisesi'ni (Surp Pirgiç) kullanmak için başvurmuş, ancak başvurularına sözlü olarak olumsuz cevap verilmiştir. Kilise, kadınların el becerilerinin geliştirilmesi için Sur ilçesi kaymakamlığına kiraya verilmiştir.

– 29 Kasım 2013 tarihinde, Kayseri Büyükşehir Belediyesi kullanımında olan ve geçmişte spor salonu olarak kullanılan tarihi Meryem Ana Kilisesi'nin, Kayseri'de yaşayan Hristiyan vatandaşların ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanması için kullanım tahsisi konusunda İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı'nın başvurusuna henüz bir yanıt verilmemiştir. Ancak basında çıkan haberlere göre yanıt olumsuz olacaktır.[4]

– Kurtuluş Kiliseleri Derneği'nin uzun yıllardır Ankara Çankaya Belediyesi'ne yaptığı başvurular, bu yıl farklı bir mecraya doğru ilerlemiştir. Belediye, ilçe sınırları içinde ibadet için ayrılmış yerlerin listesini şifahen Kurtuluş Kiliseleri Derneği ile paylaşmıştır. Kurtuluş Kilisesi Derneği kendi ulaşım imkanlarına ve cemaatin dağılımına uygun olabilecek iki yer belirlemiştir. İlki için başvuruda bulunarak yerin tahsis edilmesini talep etmiştir, ancak daha sonra söz konusu arsanın daha önceden başka bir cami vakfına verildiği açıklaması yapılmıştır. Kurtuluş Kiliseleri Derneği bunun üzerine ikinci yer için ada parsel bilgisi vererek yeniden başvuruda bulunmuştur. Ancak ikinci yerin hazineye ait olmadığı yanıtı verilmiştir. Bunun üzerine başta Çankaya Belediyesi, Diyanet İşleri Başkanlığı, çeşitli bürokrat ve milletvekilleri ile birçok görüşmeler yapılmış, Cumhurbaşkanı Genel Sekreteri ile yapılan görüşmede konu dile getirilmiştir. Ne var ki tüm bu görüşmelerden de bir sonuç alınamamıştır.

– 08 Ağustos 2012 tarihinde, İstanbul Güngören Protestan Kilisesi, ibadet yeri için Güngören Belediyesi'ne yazılı başvuruda bulunmuştur. Dilekçeyi işleme koymak istemeyen yetkililer, belediyenin siyasi bir kuruluş olduğunu ve böyle bir şeyin mümkün olamayacağını sözlü olarak kilise önderine iletilmişlerdir. Kilise önderinin ısrarı üzerine dilekçe bir gün sonra işleme konmuş ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na görüş alınması için yönlendirilmiştir. 2013 yılı Mart ayında talebe olumsuz yanıt verilmiştir.

Uzun yıllardır yaşanan benzer tecrübeler, Protestan toplumunda, hukuki prosedürü izleyerek kilise kurma veya inşa etme hakkının pratikte mümkün olmadığı, bu hakkın sadece kağıt üzerinde kaldığı inancını kökleştirmiştir.

Dini Yayma Hakkı

2013 yılı içerisinde bu hakkın yasal olarak kullanılmasında geçmiş yıllara göre olumlu gelişmeler olmakla birlikte, çoğunluğun inancı dışındaki grupların inançlarını yayma girişimleri tehdit olarak algılanmaya devam edilmektedir. Bazı durumlarda bu tehdit devlet eli ile inşa edilmektedir. Bu durumu gösteren en belirgin örneklerden biri, İlköğretim 8. Sınıf 'İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük' kitabının[5], Ulusal Tehditler kısmında yer alan 'Misyonerlik Faaliyetleri' başlığı altındadır. Burada misyonerlik faaliyetleri ulusal tehdit olarak yer almaya devam etmektedir. Bu bölümün kaldırılması ile ilgili 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile yazışmalar yapılmıştır. Bu ve benzeri bölümlerin toplumda Hristiyanlara karşı hoşgörüsüzlüğü arttırdığının, çeşitli saldırılara yol açtığına ifade edilmesine rağmen talebimizle ilgili olumsuz yanıt alınmıştır[6].

– 28 Mart tarihinde, Yalova Işık Kilisesi, Diriliş Bayramı (Paskalya) öncesi halkı Hristiyanlık hakkında bilgilendirmek ve tanıtım yapmak için izin alarak üç günlük stant açmıştır. İlk gün sorunsuz geçmesine rağmen, ikinci gün bazı kişilerin tepki göstermesi üzerine dernek yetkilileri emniyete çağırılmış ve 30 Mart'ta Başbakan'ın Yalova'yı ziyaret edeceği ifade edilerek, provokasyonlar yaşanmaması için standın kaldırılması istenmiştir. Bu istek üzerine stant, yasal izine sahip olmasına rağmen dernek yetkilileri tarafından kaldırılmıştır.

– 12 Nisan tarihinde, Diyarbakır Protestan Kilisesi Hristiyanlık hakkında halkın bilinçaltına yerleşmiş olan önyargıları ve yanlış anlamaları gidermek için Diyarbakır, Ofis semti, Sanat Sokağı olarak bilinen yerde belediyeden izin alarak stant açmıştır. Ancak bazı kişiler tekbir getirerek orada kilise görevlilerinin üzerlerine yürüyerek, "*Sizin ibadetlerinize tahammül ediyoruz ama fazla ileri gitmeyin. Size burada stant açtırmayız. Kan dökülecek, çabuk kaldırın*" gibi tehditler savurmuşlardır. Zabitanın standın yanında duran Diyarbakır Kilisesi görevlilerine ricada bulunarak, "*Evet, izin aldınız ama lütfen masanızı kaldırın, gerçekten çok kötü şeyler olacak*" ifadesi üzerine standı kaldırmışlardır. Daha sonraki izin talepleri uygun görülmemiştir.

– 05 Mayıs 2013 tarihinde, Samsun Agape Kilisesi Derneği'nin önünde duran kitap standı 10 kişilik bir gençlik grubu tarafından dağıtılmış, İnciller yırtılarak kiliseye fırlatılmıştır. Güvenlik kameraları olayı tespit etmiş ve olay adli makamlara bildirilmiştir.

2013 yılında kiliselerin gerekli izinleri alarak birçok tanıtım faaliyeti yaptıkları bildirilmiştir. İzin verme konusunda bazı olumsuz yaklaşımlara rağmen kamu görevlilerinin 2013 yılında daha açık olduğu görülmüştür. Bunun yanında birçok kilise ve bireyin inancını paylaşma ve yayma hakkını kullanımında kendilerine oto sansür uyguladıkları, izin verilmeyeceğini düşündükleri ve çevrenin baskı yapmasından, bir olay çıkmasından endişe ettikleri belirtilmiştir.

Zorunlu Din Dersi

2013 yılında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (DKAB) ile ilgili muafiyet hakkını kullanma konusunda bildirilen şikâyetler azalmıştır.

Ortaöğretim ve Yükseköğretim giriş sınavlarında DKAB dersi içeriğinden soru geleceği ve muafiyet hakkını kullanan öğrencilerin bu durumdan olumsuz etkileneceği endişeleri aileler tarafından sıklıkla bildirilmektedir.

Okullarda 5-6 ve 9-10. sınıf Hristiyan öğrencilerin, kendi inançlarını öğrenebileceği seçmeli ders çalışmalarının başlaması ve dersin, müfredatın ve materyallerin hazırlanmasında cemaat temsilcilerinin görev alması önemli ve olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. 5. ve 6. sınıflar için ders kitabı hazırlanmış olup Milli Eğitim Bakanlığı onayına sunulmuştur. Ancak bu konuda henüz bir ilerleme sağlanmamıştır. Bu projenin en kısa zamanda uygulamaya geçirilmesi beklenmektedir.

Din Görevlisi Yetiştirememe Sorunu

2013 yılında da, Türkiye'deki mevcut yasalar, Hristiyan din görevlisi yetiştirilmesine veya herhangi bir şekilde dini topluluk üyelerinin eğitilmesi amacıyla dinsel eğitim verecek okullar açılmasına olanak vermemektedir. Oysa din görevlisi yetiştirme hakkı, din ve inanç özgürlüğünün temel taşlarından biridir. Protestan toplumu bu sorunu şimdilik usta çırak yöntemi, yurt içinde verilen seminerler ve yurt dışına öğrenci gönderme gibi yöntemlerle çözmeye çalışmaktadır.

Tüzel Kişilik / Örgütlenme Hakkı

Protestan toplumu ağırlıklı olarak bu sorunu dernekler kurarak veya kurulu bir derneğin temsilciliğini alarak çözmeye çalışmaktadır. 2013 yılı itibariyle, Protestan toplumu üyelerinin kurduğu 1 vakıf 26 kilise derneği ve bunlara bağlı 12 temsilcilik bulunmaktadır. Dernekleşme süreci devam etmektedir. Dernekler 'kilise' veya 'ibadet yeri' olarak kabul edilmemektedir. Ancak kilise kurmak için tüzel kişiliğe sahip olma zorunluluğunun olduğu, 2004 yılında dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek tarafından belirtilmiştir.[7] Dini toplulukların tüzel kişilik kazanma sorunu tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır ve mevcut yasal yol, toplulukların 'topluluk' olarak yasal bir kimliği olmasına fırsat vermemektedir. Buna ek olarak, mevcut 'dernekleşme' yolu, pek çok küçük kilise için karmaşık ve uygulaması zor görünmekte ve küçük topluluklar dernekleşme yolu ile yasal bir kimlik edinme konusunda çaresizlik yaşamaya devam etmektedirler. Protestanlar dışındaki diğer gayrimüslim grupların da tüzel kişilik kazanmak için dernekleşme eğiliminde oldukları dikkat çekmektedir.

İnancı Açıklama Zorunluluğu

2013 yılında da kimliklerdeki din hanesi varlığını sürdürmüştür. Kimliklerdeki din hanesi, kişileri inançlarını açıklamaya zorlamakta ve yaşamın her alanında ayrımcılıkla karşılaşma riskini artırmaktadır. İnancın kaydedilmesinin seçmeli olması da sorunu çözmektedir. Örneğin, din derslerinden muafiyet hakkını kullanmak isteyenler bu haneyle boş bırakma olanağına sahip değildir, çünkü bu kişiler çocuklarının din derslerinden muaf olması için Hristiyan olduklarını kanıtlamak zorundadırlar. Yeni oluşturulacak kimliklerde din hanesinin olmamasını beklemekte ve talep etmekteyiz.

Ayrımcılık

Hristiyanlara yönelik ayrımcılık, hem bireysel hem de topluluk düzeyinde devam etmektedir. Kimliklerde bulunan din hanesi, gündelik yaşamda ayrımcılık riskini artıran bir unsur olmaya devam etmektedir. Ayrımcılığın Protestan toplumu tarafından içselleştirilmiş olması, kanıtlamaya dair zorluklar, bu konuda mevzuat ve uygulamanın zayıf olması, ayrımcılık konusunda şikayet ve davaların yokluğunu açıklamaktadır. Ayrımcılık ile Mücadele ve Eşitlik Kanun Tasarısı olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. Bir an önce yasalaşması beklenmektedir.

– 2013 yılında da Türkiye'deki birçok yabancı uyruklu Protestan toplumu üyesi birey ve aile, oturma vizesini yenilememe veya sınır dışı etme yöntemiyle ülkeden çıkmaya zorlanmıştır. Bu kişiler yıllardır ülkemizde yaşamakta ve çoğunun burada evleri ve yatırımları bulunmaktadır. Birçoğunun çocukları eğitim hayatlarına devam ederken bu uygulamalara maruz kalmışlardır. Bu durumdaki bazı ailelerin, din görevlisi vizesi başvurularının ve vatandaşlık başvurularının reddedilmesi ve sebep gösterilmeksizin oturma izinlerinin yenilenmemesi düşünüldüğünde, bu uygulamaya sadece inançlarından dolayı maruz kaldıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Medya

Ulusal medyada Hristiyanlara yönelik karalayıcı ve yanlış bilgiler içeren, objektiflikten uzak yayınların 2013 yılında yaygın olmaması olumlu karşılanmaktadır. Ancak 2013 yılında yerel medyada ve İnternet haberlerinde kışkırtıcı ve karalayıcı haberlerde artış gözlemlenmekte ve endişe ile takip edilmektedir.

Malatya Davası

2007 yılında Malatya'da üç Hristiyanın acımasızca katledilişinin üzerinden neredeyse 7 yıl, davanın başlamasının üzerinden 6 yıl geçmiştir. 2012 yılında mahkemeye sunulan yeni iddianame ve süren dava, olayı azmettirmekle suçlanan kişiler, gayrimüslimlere karşı nefret ortamının nasıl oluşturulduğunu, bu süreçte kamu görevlilerinin, medyanın ve sivil toplumun rolünün ortaya çıkarılması açısından detaylı bilgiler vermektedir. Süren davanın maddi gerçeği ortaya çıkararak kısa sürede sonuçlanmasını, gerek aileler, gerekse Protestan toplumu beklemektedir.

Diyalog

Protestan toplumunu temsilen Protestan Kiliseler Derneği'nin diğer dini liderler ile birlikte Başbakan ile doğrudan görüşmesi ve sorunlarını birinci elden iletme fırsatı bulması, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri ile görüşme, önemli ve olumlu gelişmeler olarak görülmektedir.

Yine, 2013 yılında, yurt genelinde ve bazıları açık havada kamuya açık olarak yapılan Doğu Bayramı (Noel) kutlamalarında artış yaşanmıştır. İzin konusunda bir problem yaşanmaması ve etkinliklerin çoğunun sorunsuz geçmesi önemli ve olumlu bir gelişmedir.

Yeni Anayasa çalışmalarının durdurulması hayal kırıklığı yaratmıştır.

Tavsiyeler

- Hükümet veya kamu kuruluşlarının Protestan toplumunu ilgilendiren konulardaki çalışmalarında toplumumuz ile diyalog halinde olması, önyargıların aşılmasına ve sorunların çözülmesine katkı sunacaktır.
- Hristiyanlara karşı hoşgörüsüzlük ve nefret suçlarının 2013 yılında da devam etmiş olması üzücüdür. Nefret suçlarının (hangi topluluklara yönelik olduğu da dahil olacak şekilde) Adalet Bakanlığı'nca etkin bir şekilde kaydedilmesi ve her şeyden önce bu suçların işlenmesine zemin hazırlayan nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.
- Nefret Suçları Yasası çıkartılmalı, etkin soruşturma yapılmalı ve nefret suçlarında cezasızlık yaygın hale gelmemelidir.
- Ayrımcılığa karşı geniş kapsamlı ve etkili bir yasa çıkarılmalıdır.
- Türkiye'de tarihsel olarak kilise binaları bulunmayan Protestan toplumu için ibadet yeri kurma sorunu, yıllardır devam eden ve bir türlü çözüme kavuşturulamamış, dini dışı vurma hakkının temel bir unsuru olarak, güncelliğini korumaktadır. Bu konuda acil olarak merkezi ve yerel yetkililerin gereken adımları atmaları gerekmektedir. Hristiyanların da mescit benzeri küçük ibadet yeri kurulabilmesinin önü açılmalıdır. Belediyeler, Kültür Bakanlığı ve diğer resmi kuruluşlar, ellerinde bulunan ve amacı dışında kullanılan kilise binalarını en azından pazar günleri ve/veya dini bayramlarda kilise cemaatlerinin kullanımına açmalıdır.
- Her zaman ayrımcılık riski oluşturan, kimlik kartlarındaki ve kayıtlardaki din hanesi kaldırılmalıdır.

- Güvenlik kuvvetleri, inanç yayma hakkı ve Müslüman olmayan vatandaşların hakları konusunda bilgilendirilmeye devam edilmeli, temel hak ve özgürlüklerin “misyonerlik yapıyor” gerekçesiyle kamu görevlileri veya başka kişiler tarafından gasp edilmesine izin verilmemelidir.
- Yabancı uyruklu kilise üyelerine yönelik, “misyonerlik yapıyor” gerekçesiyle, vize yenilememe ve sınır dışı etme uygulamalarına son verilmelidir.
- İnsan Hakları eğitimi çerçevesinde, ilgili kamu görevlilerine din ve vicdan özgürlüğü hakkının içeriği konusunda eğitim verilmelidir.
- Okul kitaplarında, özellikle “misyonerlik” başlıkları altında yer alan ayrımcı ifadelerle dolu, Hristiyanlara karşı nefret ve önyargı oluşturan bütün veri ve açıklamalar kaldırılmalı, bir arada yaşamaya ve inançlara saygıya dayalı kültürün gelişmesi konusunda temenninin ötesinde adımlar atılmalı ve uygulama denetlenmelidir.
- Milli Eğitimin Bakanlığı'nın, Hristiyan ailelerin ve çocukların maruz kaldıkları ve maruz kalma riskleri bulunan sosyal baskıyı ve damgalanmayı göz önünde bulundurarak, şikayet edilmesini beklemeden, okullarda ve sınıflarda gayrimüslim öğrencilerin haklarını gözetmesi ve okulları muafiyet konusunda düzenli olarak bilgilendirmesi beklenmektedir.
- Seçmeli derslerle ilgili düzenlemeler yapılırken, okullardaki gayrimüslim öğrenciler de dikkate alınarak, İslam dini içerikli olmayan seçmeli derslere mutlaka yer verilmelidir.
- Toplum içinde farklı dinlere mensup kişilere karşı anlayış ve bu kişilerin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak eşit haklara sahip olduğu fikri ve bir arada yaşama kültürü, başta Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla olmak üzere, merkezi ve yerel yönetimlerce aktif olarak gündeme getirilmeli ve teşvik edilmelidir.
- İfade özgürlüğü sınırları içerisinde, medyada yer alan hoşgörüsüzlüğe ve ayrımcılığa neden olabilecek yazılı ve görsel yayınlar hakkında, hızlı ve etkin bir şekilde denetim mekanizması kurulması ve medyanın kendi içinde bir ‘etik yayıncılık kodu’ oluşturması gerekmektedir.

Saygılarımızla,

Protestan Kiliseler Derneği

Avrupa Birliği'nin **Demokrasi ve İnsan Hakları Avrupa Aracı (DİHAA)**

tarafından mali olarak desteklenmektedir. Kitapçığıdaki görüşler herhangi bir şekilde

Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

“Protestan Kiliseler Derneği”, 1989’da kilise önderlerinin ‘Temsilciler Kurulu’ olarak bir araya gelmesi ile başlayıp ‘Türkiye Protestan Kiliseler Birliği’ne dönüşmesi ve nihayet 23.01.2009 tarihinde dernekleşmesi ile oluşmuştur.

[1] Ocak 2009 tarihinden itibaren, 1989’da kurulan ‘Türkiye Protestan Kiliseler Birliği(TeK)’, bir dernek olarak ‘Protestan Kiliseler Derneği’ adı altında faaliyetini sürdürmektedir.

[2] Raporun Protestan toplumu ile sınırlı olmasının nedeni, kaynaklarımızın kısıtlı oluşu ve en iyi bu toplumu tanımamızdır. Toplumumuz, herkes için inanç özgürlüğünü savunmaktadır. Bu hak inanmama özgürlüğünü de içermektedir.

[3] Protestan cemaatinin ibadet yeri sorununa ilişkin olarak Kasım 2008 tarihli ayrıntılı raporumuza web sitemizden ulaşılabilir. Maalesef bu rapordaki sorunlar güncelliğini korumaktadır. <http://protestankiliseler.org/index.php/raporlar/6-turkiye-deki-protestan-cemaati-nin-ibadet-yeri-sorunu>

[4] <http://emlakkulisi.com/kayseri-kilisesine-protestanlar-talip/213848>

[5] MEB İlköğretim 8. sınıf “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” ders kitabı, sayfa 205, Devlet Kitapları Yayınları. ISBN: 978-975-11-3073-0

[6] Bu konu ile ilgili yazışmaları İnternet sitemizde yer alan Duyurular kısmında bulabilirsiniz. www.protestankiliseler.org

[7] Çiçek: “Kilise için dernek kurun.” 22.06.2004
<http://www.milliyet.com.tr/2004/06/22/siyaset/siy05.html>